

Σκηνοθέτρια-Σκρίπτ

Η **Βαγγελιώ Σουμέλη** σπούδασε διοίκηση επιχειρήσεων στην Αθήνα και εργασιακές σχέσεις στο Λονδίνο. Έχοντας εργαστεί για χρόνια ως κοινωνική ερευνήτρια με εξειδίκευση στην ισότητα των φύλων, το 2016 ξεκίνησε μια νέα καριέρα ως σκηνοθέτρια. Αυτοδίδακτη, οι ιστορίες της εμπνέονται από αληθινά γεγονότα και βασίζονται στην πολυετή εμπειρία της με κοινότητες και ανθρώπους που ζουν στο κοινωνικό περιθώριο.

Εργογραφία

1. **ΦΟΙΒΗ**, μικρού μήκους - σενάριο/σκηνοθεσία (προπαραγωγή).
2. **Δεν θέλω να ξεχάσω τίποτα**, μικρού μήκους - σενάριο/σκηνοθεσία (2020).
3. **Κορίτσια του άλλου κόσμου**, θεατρικό - συγγραφή (2020).
4. **Tropical Dreams**, μικρού μήκους - σενάριο/σκηνοθεσία (2018).
5. **Η Τομή**, μικρού μήκους - σενάριο/σκηνοθεσία (2017).
6. **Νέαρχος σελίδα 12**, ταινία τεκμηρίωσης μικρού μήκους για τον μελετητή της λαϊκής μουσικής και μουσικό παραγωγό Νέαρχο Γεωργιάδη - έρευνα/σκηνοθεσία (2015).

Συμμετοχή σε ταινίες

1. **Tel Aviv – Beirut**, σκηνοθεσία Michale Boganim – script supervisor (μεταπαραγωγή).
2. **Patchwork**, σκηνοθεσία Πέτρος Χαραλάμπους και Janine Teerling - 2η βοηθός σκηνοθέτη (2021).
3. **Senior Citizen**, σκηνοθεσία Μαρίνος Καρτίκη - script supervisor (2020).
4. **Im Feuer**, σκηνοθεσία Δάφνη Χαριζάνη - 2η βοηθός σκηνοθέτη (2020).
5. **Φυγαδεύοντας τον Hendrix**, σκηνοθεσία Μάριος Πιπερίδης - 2η βοηθός σκηνοθέτη και Casting Extras (2018).

Πώς αποφασίσατε να ασχοληθείτε με τον κινηματογράφο;

Από έρωτα. Κυριολεκτικά και μεταφορικά. Βλέπω σινεμά φανατικά από τις πρώτες τάξεις του γυμνασίου. Το Αγρίνιο, όπου μεγάλωσα, είχε τουλάχιστον τέσσερις αίθουσες, αλλά το διαμάντι ήταν η κινηματογραφική λέσχη και ειδικά τα αφιερώματα. Ήταν λοιπόν μια αγάπη που μεγάλωσε στα σκοτεινά και έμεινε στα σκοτεινά για πολλά χρόνια. Μια παλιά συμμαθήτριά μου είπε πρόσφατα ότι όταν με ρωτούσαν τι θέλω να κάνω μετά το σχολείο έλεγα ότι θέλω να γίνω σκηνοθέτρια. Δεν το θυμάμαι καθόλου. Μάλλον το είχα απωθήσει. Μέχρι τη στιγμή που ερωτεύτηκα έναν άνθρωπο ο οποίος με ενθάρρυνε να ακολουθήσω την αγάπη μου για τον κινηματογράφο.

Εκτός από τις μικρού μήκους ταινίες που έχετε σκηνοθετήσει, δουλεύετε και ως script σωστά; Για όποιες και όποιους δεν ξέρουν, αν μπορείτε να εξηγήσετε με δύο λόγια ποια είναι η δουλειά μιας script;

Τις πιο πολλές φορές η δουλειά του script διατυπώνεται σε γένος θηλυκό, σαν να είναι προφανές ότι η συγκεκριμένη θέση είναι κατειλημμένη ή προορίζεται αποκλειστικά για γυναίκες. Όχι πως δεν συμβαίνει. Είναι ωστόσο σημαντικό να δούμε τον γλωσσικό «σεξισμό» ως μία συνιστώσα στο πρόβλημα του έμφυλου επαγγελματικού διαχωρισμού.

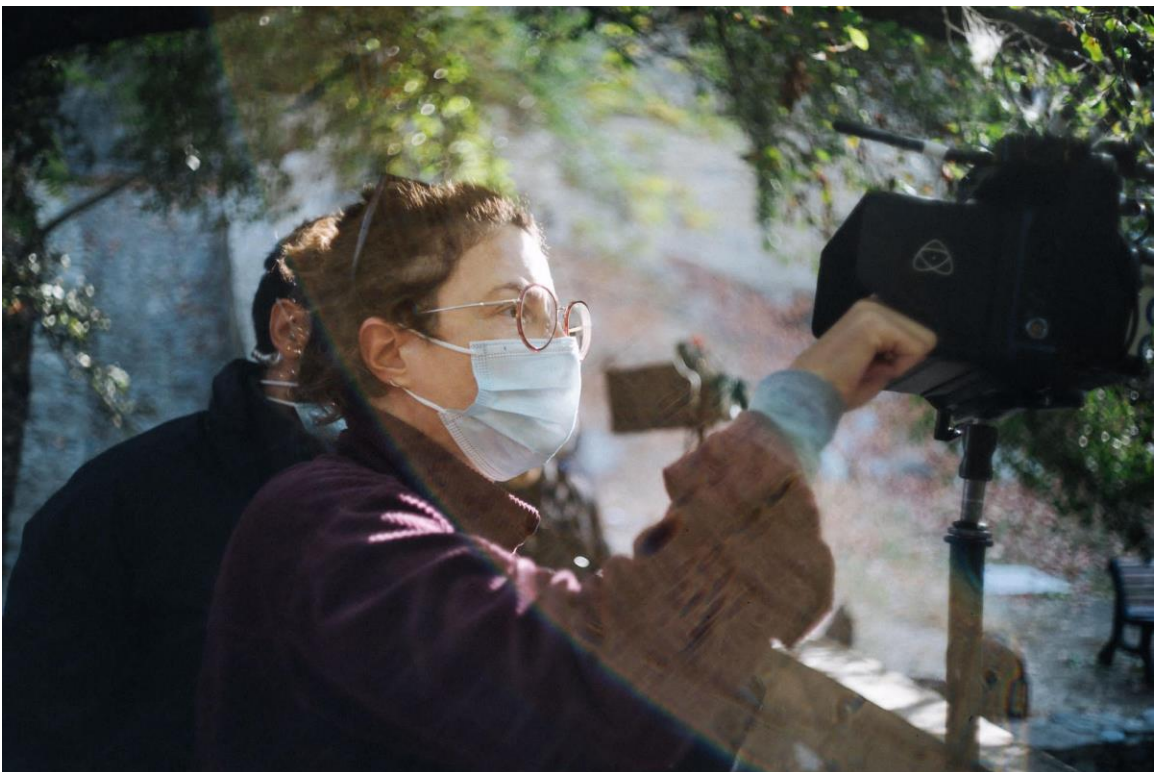
Δουλεύω ως script supervisor για βιοποριστικούς λόγους, αλλά μου αρέσει πολύ. Όπου το λέω με κοιτάζουν με δυσπιστία. Εκτός από «γυναικείο» πόστο, οι περισσότεροι άνθρωποι του χώρου το θεωρούν και εξαιρετικά βαρετό πόστο.

Τι κάνει ένα script λοιπόν; Στο στάδιο της προετοιμασίας, σε συνεργασία με τον σκηνοθέτη και τον βοηθό σκηνοθέτη, βασική αρμοδιότητα είναι η ανάλυση του σεναρίου ως προς τη συνέχεια της ιστορίας, αυτό που λέμε continuity. Στο ίδιο πλαίσιο, το script ενημερώνει τα αρμόδια τμήματα για τα ρακόρ κι όλες τις αλλαγές που θα προκύψουν μέχρι την έναρξη των γυρισμάτων, αλλά και κατά τη διάρκεια αυτών. Στο στάδιο της παραγωγής, βασική αρμοδιότητα του script είναι η διασφάλιση της κινηματογραφικής συνέχειας και συνέπειας σε σχέση με τον χώρο, τον

χρόνο και τη δράση της ιστορίας. Άλλες αρμοδιότητες είναι η χρονομέτρηση των πλάνων, η καταγραφή παρατηρήσεων όπως αυτές διατυπώνονται από τα διάφορα τμήματα (π.χ. σκηνοθετικό, κάμερα, ήχος κ.λπ.) καθώς και η σύνταξη ημερήσιων δελτίων αναφοράς ανάλογα με τις ανάγκες του σκηνοθέτη, αλλά και τα πρωτόκολλα που χρησιμοποιεί η εκάστοτε παραγωγή.

Ωστόσο, στην τελευταία ταινία που δούλεψα έμαθα ότι στο στάδιο της παραγωγής το script μπορεί να συνοψιστεί σε τρεις λέξεις: *μοντάζ στο σετ*. Ήταν και η μοναδική φορά ως τώρα που δούλεψα τόσο στενά με την editor της ταινίας, αλλά και η πρώτη φορά που κατάλαβα τι σημαίνει να φεύγεις από το κλειστό πλαίσιο περιγραφής της θέσης εργασίας και να προσαρμόζεσαι στις ανάγκες και το όραμα του σκηνοθέτη. Ήταν μία μοναδική εμπειρία, κι έμαθα πάρα πολλά από τη συνεργασία μου με τη σκηνοθέτρια, την Michale Boganim.

“Από έρωτα. Κυριολεκτικά και μεταφορικά. Βλέπω σινεμά φανατικά από τις πρώτες τάξεις του γυμνασίου. Το Αγρίνιο, όπου μεγάλωσα, είχε τουλάχιστον τέσσερις αίθουσες, αλλά το διαμάντι ήταν η κινηματογραφική λέσχη και ειδικά τα αφιερώματα. Ήταν λοιπόν μια αγάπη που μεγάλωσε στα σκοτεινά και έμεινε στα σκοτεινά για πολλά χρόνια”

Μπορείτε να μας μιλήσετε για την πρώτη σας επαφή με τη δουλειά αυτή και πόσο εύκολο ή δύσκολο ήταν να βρείτε μια θέση εργασίας στον χώρο αυτό;

Δεν δυσκολεύτηκα να βρω δουλειά, το όλο βήμα όμως ήταν από τις πιο δύσκολες αποφάσεις που πήρα ποτέ. Σαν να πηδάς με αλεξίπτωτο όταν φοβάσαι ακόμα και να μπεις σε αεροπλάνο. Η πρώτη μου δουλειά σε μεγάλου μήκους ήταν ως casting extras. Ο σκηνοθέτης της ταινίας και καλός φίλος με συνέστησε στον βοηθό σκηνοθέτη, που στην πορεία έγινε επίσης καλός φίλος. Όταν με ρώτησε για προηγούμενη εμπειρία και του είπα ότι ουσιαστικά δεν είχα εμπειρία, μου έδωσε την ευκαιρία κι έναν μήνα για να αποδείξω ότι μπορώ να το κάνω. Έπρεπε να βρω 350 βοηθητικούς ηθοποιούς, χωρίς καμία διαθέσιμη λίστα. Κυριολεκτικά ξεχύθηκα στους δρόμους, κι όταν ολοκληρώθηκε η ταινία είχα διπλό credit, ως 2η βοηθός σκηνοθέτη και casting extras. Στη συνέχεια η μία δουλειά έφερε την άλλη.

Τα όσα χρόνια εργάζεστε έχετε δει να αυξάνεται ο αριθμός των γυναικών στο επάγγελμα; Σε τι βαθμό και πώς εκφράζονται, κατά τη γνώμη σας και σύμφωνα με τις εμπειρίες σας, οι διακρίσεις με βάση το φύλο στο συγκεκριμένο επάγγελμα; Ήταν κάτι που βιώσατε/παρατηρήσατε και που θα μπορούσατε να μοιραστείτε μαζί μας;

Η απασχόληση των γυναικών σημειώνει αύξηση σε όλους τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Φαντάζομαι ότι ισχύει το ίδιο και στο επάγγελμα του script. Αλλά αυτό δεν είναι απαραίτητα ενθαρρυντικό. Θα ήταν ενθαρρυντικό αν είχαμε περισσότερους άντρες script και όχι περισσότερες γυναίκες. Προσωπικά δεν γνωρίζω κανέναν άντρα script. Τα νούμερα από μόνα τους δεν λένε τίποτα. Σε ποια επαγγέλματα του κλάδου συγκεντρώνονται οι γυναίκες και με τι όρους απασχόλησης; Πως εξηγείται η υστέρηση των γυναικών στα τεχνικά επαγγέλματα και γιατί υποτιμάται η εργασία τους; Στο 44ο Φεστιβάλ της Δράμας (2021) η πλειοψηφική συμμετοχή των γυναικών στο εθνικό διαγωνιστικό έναντι των αντρών δημιουργών προκάλεσε αίσθηση και σημειώθηκε ως επιτυχία (σημ. 19 γυναίκες, 14 άντρες). Πόσες από αυτές όμως θα καταφέρουν να συνεχίσουν; Πόσες θα καταφέρουν να βιοποριστούν ως σκηνοθέτριες και πόσες θα καταφέρουν να βρουν παραγωγό, χρηματοδότηση και να κάνουν μεγάλου μήκους;

Για εσάς ποια είναι τα χαρακτηριστικά μιας καλής συνεργασίας με μια σκηνοθέτιδα ή έναν σκηνοθέτη από τη θέση της script και της βοηθού σκηνοθέτη; Και αντίστοιχα, από το πόσο της σκηνοθέτιδας ποια είναι τα χαρακτηριστικά μιας καλής συνεργασίας με μια ή έναν παραγωγό;

Ο σεβασμός είναι η βάση για κάθε μορφή συνεργασίας. Προσπαθώ να είμαι ανοιχτή, να ακούω και να προσαρμόζομαι. Αυτό θέλω και από τους συνεργάτες μου, συμπεριλαμβανομένης και της παραγωγού μου.

Σε πολλές χώρες τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια να εφαρμοστεί το μέτρο του 50/50 όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών στην παραγωγή ταινιών, αλλά και στα προγράμματα των διεθνών φεστιβάλ κ.λπ. Στην Ελλάδα μέχρι στιγμής δεν έχει υπάρξει μια τέτοια πρωτοβουλία σε θεσμικό επίπεδο. Είναι κάτι που θα θέλατε, που ίσως συζητάτε και με άλλους ανθρώπους που δουλεύουν στον χώρο ή θεωρείτε ότι δεν έχει ακόμα ανοίξει καν η συζήτηση;

Εργάστηκα για αρκετά χρόνια ως κοινωνική ερευνήτρια με εξειδίκευση στην ισότητα των φύλων. Από αυτή τη θέση υποστήριξα την πρωτοβουλία 50/50 ως μέτρο που προσεγγίζει το ζήτημα της αντιπροσώπευσης και στοχεύει στην επέκταση της ορατότητας και της νομιμότητας των γυναικών ως πολιτικά υποκείμενα. Σήμερα είμαι διστακτική και σε καμία περίπτωση δεν έχω πειστεί για την αναγκαιότητα, αλλά κυρίως για τη χρησιμότητα του μέτρου. Είναι μεν ένα διορθωτικό μέτρο, αλλά δεν ξέρω τι ακριβώς προσπαθεί να διορθώσει. Αν πρέπει να μας απασχολήσει γενικότερα το ζήτημα των ανισοτήτων και των ασυμμετριών θα πρέπει να σπάσουμε το 50/50 σε τουλάχιστον πέντε εικοσάδες. Εγώ μπήκα στον χώρο του κινηματογράφου στα 40, και το σύστημα με αποκλείει ήδη από πολλές διαδικασίες γιατί ταυτίζει τον νεοεισερχόμενο με το νεαρό της ηλικίας. Ωστόσο, έχω κάποιο πλεονέκτημα σε σύγκριση με άλλους. Είμαι λευκή, έχω μεταπτυχιακό, είμαι σις στρέιτ. Τι γίνεται με τον μετανάστη δεύτερης γενιάς, την πρόσφυγα που φοράει χιτζάμπ, την Ελληνοαφρικανή, το τρανς αγόρι; Οι νόρμες και τα στερεότυπα που διακονίζουν τις ανισότητες, έμφυλες και μη, είναι τόσο βαθιά ριζωμένα στις συλλογικές και τις ατομικές συνειδήσεις που δύσκολα αλλάζουν. Πόσες γυναίκες διευθύντριες φωτογραφίας έχουμε στην Ελλάδα; Πόσες ηλεκτρολόγους και πόσες μακενίστριες; Αν δεν υπάρχουν γυναίκες ηλεκτρολόγοι σε τι θα βοηθήσει η ποσόστωση; Μια τέτοια συζήτηση είναι πιο χρήσιμη νομίζω. Να μιλήσουμε για τη «φυσικοποίηση» των διαδικασιών υποτίμησης, για την παγίδα του βιολογισμού, για τον ρόλο των φύλων στην κοινωνική αναπαραγωγή.

“Πως εξηγείται η υστέρηση των γυναικών στα τεχνικά επαγγέλματα και γιατί υποτιμάται η εργασία τους; Στο 44ο Φεστιβάλ της Δράμας (2021) η πλειοψηφική συμμετοχή των γυναικών στο εθνικό διαγωνιστικό έναντι των αντρών δημιουργών προκάλεσε αίσθηση και σημειώθηκε ως επιτυχία (σημ. 19 γυναίκες, 14 άντρες). Πόσες από αυτές όμως θα καταφέρουν να συνεχίσουν; Πόσες θα καταφέρουν να βιοποριστούν ως σκηνοθέτριες και

πόσες θα καταφέρουν να βρουν παραγωγό, χρηματοδότηση και να κάνουν μεγάλου μήκους; “

Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια γυναίκα που θέλει να μπει στον χώρο του κινηματογράφου και της τηλεόρασης.

Απλά να το κάνει. Δεν είναι εύκολος δρόμος και δεν πρέπει να απογοητευτεί και να τα παρατήσει στις πρώτες δυσκολίες. Πρέπει να έχει γερό στομάχι κι έναν φάκελο στα εισερχόμενα για τα όχι και τις απορρίψεις. Για την ειδικότητα της σκηνοθέτριας να πω επίσης ότι είναι δύσκολο να βιοποριστείς, ειδικά αν δεν θέλεις ή δεν μπορείς να εμπλακείς στη διαφήμιση. Είναι καλό λοιπόν να έχεις μια παράλληλη δραστηριότητα. Το πιο σημαντικό όμως είναι να το πιστεύεις, να μην επιτρέπεις σε κανέναν να σε υποτιμά και να θυμάσαι να σε αγαπάς.

Μπορείτε να μας πείτε κάποια ονόματα κινηματογραφιστριών (σκηνοθετριών, παραγωγών κ.λπ.) που έχετε ξεχωρίσει για τη δουλειά τους;

Μία γυναίκα παραγωγό που θαυμάζω είναι η Janine Teerling. Εκτός από τη φίλια, μας συνδέει και μια παράλληλη πορεία. Αντάλλαξε τη σιγουριά της ακαδημαϊκής καριέρας με την

αβεβαιότητα του κινηματογράφου, σε μία χώρα όπως η Κύπρος όπου η παραγωγή ταινιών δεν είναι αυτονόητη. Είναι μάλιστα η πρώτη και μοναδική μέχρι σήμερα παραγωγός από την Κύπρο που έγινε δεκτή στο δίκτυο παραγωγών ACE.

Στην κατηγορία σκηνοθέτριες έχω πολλές αγαπημένες γι' αυτό και θα περιοριστώ σε λίγες από τις ενεργές. Στην Ελλάδα ξεχωρίζω τη δουλειά της Ελίνας Ψύκου και της Κωνσταντίνας Κοτζαμάνη. Έχουν και οι δύο μια αμεσότητα και μια απλότητα που με συγκινεί. Επίσης, και οι δύο, στα δικά μου τουλάχιστον μάτια, κάνουν ταινίες πολιτικές. Η καθεμιά με τον δικό της ξεχωριστό τρόπο. Εκτός συνόρων, θα αναφέρω τις Andrea Arnold, Chloe Zhao, Kelly Reichardt, Celine Sciamma και Mati Diop. Οι δύο τελευταίες, μάλιστα, έχουν συνεργαστεί αμφότερες με τη διευθύντρια φωτογραφίας Claire Mathon, της οποίας τη δουλειά θαυμάζω.

“Αν πρέπει να μας απασχολήσει γενικότερα το ζήτημα των ανισοτήτων και των ασυμετριών θα πρέπει να σπάσουμε το 50/50 σε τουλάχιστον πέντε εικοσάδες. Εγώ μπήκα στον χώρο του κινηματογράφου στα 40, και το σύστημα με αποκλείει ήδη από πολλές διαδικασίες γιατί ταυτίζει τον νεοεισερχόμενο με το νεαρό της ηλικίας. Ωστόσο, έχω κάποιο πλεονέκτημα σε σύγκριση με άλλους. Είμαι λευκή, έχω μεταπτυχιακό, είμαι στις στρέιτ. Τι γίνεται με τον μετανάστη δεύτερης γενιάς, την πρόσφυγα που φοράει χιτζάμπ, την Ελληνοαφρικανή, το τρανς αγόρι; Οι νόρμες και τα στερεότυπα που διαγωνίζουν τις ανισότητες, έμφυλες και μη, είναι τόσο βαθιά ριζωμένα στις συλλογικές και τις ατομικές συνειδήσεις που δύσκολα αλλάζουν. Πόσες γυναίκες

Διευθύντριες φωτογραφίας έχουμε στην Ελλάδα; Πόσες ηλεκτρολόγους και πόσες μακενίστριες;”

Τέλος, αν μπορείτε να μας πείτε πάνω σε τι δουλεύετε αυτόν τον καιρό;

Είμαι στο στάδιο προ-παραγωγής της επόμενης μικρού μήκους ταινίας μου. Ένα ιδιόμορφο road trip μιας μητέρας και του εξάχρονου γιου της. Πήραμε επίσης χρηματοδότηση για ανάπτυξη σεναρίου μεγάλου μήκους. Παραγωγός μου είναι η Janine Teerling και βρισκόμαστε στη διαδικασία της συγγραφής. Ένα μαγικό στάδιο που δεν ξέρεις που θα σε βγάλει. Γράφεις, σβήνεις και πάλι από την αρχή. Το μόνο που ξέρω είναι ότι στην καρδιά της ιστορίας βρίσκονται πάλι γυναίκες.